

FROM GROUND ZERO: GENOZIDIOA LEHEN PERTSONATIK KONTATZEN DIGUN FILMA

2024ko urtarrilaren eta uztailaren artean Gazan filmaturiko 22 film laburrez osatua da *From Ground Zero* filma. Rashid Masharawi palestinar zinegilea dugu egitasmoaren oinarrian, eta 2023ko urriaren 7az geroztik Gazari buruz entzuten diren zenbakiei aurpegiak jartzeko asmoz lotu zitzaion ariketa gogor horri. Bertako 22 zinegilerekin harremanetan, eta bakoitza bospasei palestinarrekin sorkuntzan dabilela, ehun bat familirekin harremanetan

tan dagoela dio Masharawik, eta horrela egi-ten dio ekarpena bere sorlekuari: "Ehun bat familia horiekin harremanetan naiz, entzuten ditut, laguntzen ditut, eta hori ez filmari begira bakarrik. Horrela ez nabil soilik albigiaren aitzinean negarrez, aktibo ere bainaiz eta lagungarri zait". 2023ko urriaren 7az geroztikako Gazako ahotsa kausitzen dugu *From Ground Zero*-n eta film bat baino anitzez gehiago da: genozidioari buruzko frogak dira.

JENOFA BERHOKOIRIGOIN

Oraingoaz, 52.314 palestinar hil ditu Israelek Gazan, 2023ko urriaren 7az geroztik. Dozenaka kontatzen dira egun bakoitzean hildakoak, eta ohitu gara zenbaketa horri, baita ospitaleen bonbardaketei zein laguntza humanitarioaren blokeatzeari ere –"Badira 50 egun laguntza humanitarioaren sarrera erabat blokeaturik daukara Israelek" dio goiz honetako albiste batek munduari. Gazatik datorren beste albiste bat: "Bulldozerren suntsiketengatik hondakinen peko gorputzen bilaketak gelditu behar izan dituzte". Horri ere ohituko gara: Gazako bulldozerren xehatzen dabil Israel. Iragan astean, astelehenetik ostegunera 30 eta 40 bulldozer suntsitu zituen Israelek, Nazio Batuen Erakundearen arabera. 11.000 gorputz daude eraikin bonbardatuen azpian, eta 50 milioi tona hondakin astun dituzte metaturik. Eraikinen %90 baino gehiago erabat suntsiturik dutelako Gazan.

Zenbakiak. Hotzak. Zenbaki horien giblean bizirauten dabilzan bizi suntsituen erakusleia dugu *From Ground Zero* filma. Hiru eta zazpi minutu arteko 22 film laburrez osaturikoa, guziak 2024ko urtarrilaren eta uztailaren

artean Gazan filmatuak, hots, 2023ko urriaren 7az geroztik. "Zenbakiak zaizkigu mintzo hastapenetik. Aurpegiak eta bizipenak jarri nahi izan dizkiegu zenbaki horiei", dio Laura Nikolov ekoizleak. Rashid Masharawi zinegilea dugu egitasmoaren oinarrian, bera ere gazatarra dena, baina urteak daramatzana bertara ezin sarturik. "Gazatik atera zen, film festibal batentzat eta ez zuten berriz utzi sartzen. Ramallahn (Zisjordania) instalatu zen, baina hor gauza bera, film festibal batentzat atera eta ez zuten berriz utzi sartzen. Orain Europa eta Zisjordania artean dabil", Nikolovek zehaztu duenez. Urriaren 7aren biharamunak ikusirik, Gazako senideei eta lagunei proposamena luzatu zien Masharawik eta errezipitu zituzten sorkuntzak. "Libre zarete, nahi duzuena kontatu, nahi duzuen formatuan", izan zen luzatu zien ariketa. Zinegileak dira oinarrian, baita lehen filma ere dutenak, "kamara beraien kontatzeko arma bat dela ohar-tu direnak". Sorkuntza horiek bildurik, "gerra horren memoria osatzea eta babestea" du xede erbesteraturik dagoen zinegileak.

Palestinaren aldeko Zuberoako kolektiboak gomitaturik, Donapaleuko (Nafa-

rrua Beherea) zinema aretoan egon zen iragan astean Nikolov, proiektzioaren ondoko galderei erantzuteko. Hitza hartu zuen emanaldia aitzin: "Hamaika film laburren buruan hiru minutuko pausa ukanen duzue. Ez duzue ateratzeko asirik ukanen, justu arnasteko hiru minutu izanzen dira, beste hamaikekin segitu ahal izateko". Egiari zor, erabat suntsitutako Gazako hamaika palestinarren intimitate suntsitua filtrorik gabe jasota, lagungarri zaizkio hiru minutu horiek ikusleari. Ez da egon galderarik edo oharrik, hiru minutuko isiltasuna izan da. Arnasteko. Ekoizleak mikrofona hartu eta tonu eztian ondokoa bideratu die publikokoei: "Filmaren zati honetan gogoko dut ohartaraztea zinegile guztiek segitzen dutela bizirik. Suerteia izan dute. Suerte kontu bat dela diot, Gazan nehork ez dakielako eguna bizirik ala hilik bukatuko duen".

"Euriaren antzera erori zaizkigu hondakinak gainera" dio Musab gazteak *24 heures* (24 ordu) film laburrean. Egun bakarrean bi aldiz izan da Israelen bonben jomugan, eta bietan galdu ditu senideak. Telefonoz grabaturiko irudiek argi uzten dute drama hori ez dela fikziozkoa: negarrak, oihiak, aurpegi ika-

NO SIGNAL film laburra, Muhammad Al-Sharif-en eskutik.

ratuak, minak eta ezinak. Ezinak, hain justu, familiako kide batzuk betirako utzi behar izaten dituztelako hondakinen pean, ezin aterata. Momentu hori kontatzen du *No Signal* (Seinalerik ez) sorkuntzak ere, zeinetan hondamendien azpian daukan anaia bilatzen dabilen gizon mindu bat, ezinegonagatik zentzua kasik galdurik. Neska ttipi bat heldu zaio laguntzera, israeldar hegazkinen mehatxuen artetik pasaz. "Zer zabilta hor? Sartu zaitez aterpera!", eta erantzuna: "Aita bilatzen lagundu nahi zaitut". Bonben mehatxua handiegia dutela, bilaketa utzi behar izaten dute, aita hori gorputz ala gorpu den argitu gabe. "Zin dakizut bihar itzuliko garela bilatzera".

Etxe eraitsiak omnipresente dituzte, dena dute grisa eta apurtua inguruan. *Sorry cinema* (Barkatu zinema) film laburrean ageri da: "Bonbardaketaz bonbardaketa ihesi goaz, etxe suntsitu batek bestera, bizirautea da gure erronka", dio Ahmed Hassounak egilearen off-eko ahotsak. Badakigu guk ere, "eraikinen %90 baino gehiago dago suntsituri" datua heldu zaigulako, baina zabor mendi grisen artean bizitze horren esanahia dakar *From Groud Zero*-k. Jendetza bizi da Gazan, bi milioi pasa dira 360

"Droneen soinua da Gazako soinu-banda. Gau eta egun dute etengabeko burrunba hori. Ukandako bideoetan ez zegoen bakar bat hegazkin edo drone soinurik gabekoa"

Laura Nikolov, ekoizlea

kilometro koadrotan metaturik, etxerik gabe eta bertatik atera ezinik. Ageri dira, biziari atxiki nahian, harri meten artean ibilki, hegazkinen eta droneen soinu etengabea, ur-xorta bat, jateko zeozer edota telefonoa kargatzeko prisat atzeman nahian. Aldi oro dituzte sekulako jende lerroak, denak luzeegiak: Gazan ez delako guzientzako jakirik eta urik. Baina, hala ere, eskuak hutsik itzuli arren, duintasuna. Palestinarren duintasuna bada film horretatik ateratzen den osagai nagusietarikoak.

Noizean behin, pakete humanitario zenbait ikusten dituzte urrunera, zeru-

tik behera eta badoazte, lasterka, dena utzita, hatsanturik eta nekaturik, bat atzeman nahian. Paketeak zulaturik, irina hareari nahasita, lurretik biltzen ari direnak ageri dira *Sorry cinema*-n.

Kaosaren erdian biziraun beharrean, zinegile izateko ametsa alde batera uzteko damua kontatzen digu ere film labur horrek. Genozidioaren bihotzean, kosta ahala kosta arteari lotzeko beharra baina ezina agertzen da sorkuntza andanatan. Zinegileak, idazleak, umoristak, musikariak, txotxongilo-egileak, margolariak... artea bizi da Gazan, eta aitzina egiteko ezinbesteko arma ere dutela erakusten digu *From Ground Zero*-k.

Hors Cadre (Koadrotik kanpo) film laburrak artista baten gogoetak jasotzen ditu. Etxe suntsituta itzultzearen mina partekatzen digu egileak. Margolaria da bera, eta hondamendien artean galdutako obregana itzultzen da. Batetik bestera pasa eta Israelek suntsitutako ametsak aipatzen dizkigu: "Unibertsitate sartzeko bidea xehatu didate, eta unibertsitatea bera digute suntsitu. Ez da gehiago bakerik, ez da gehiago bakekulturarik, bake hiltzailea da daukaguna. Banekien gerran ginela, baina inoiz ez nuen irudikatu neukana suntsitzen

HELL'S HEAVEN film laburra, Karim Satoum-en eskutik.

ahalko zidatenik. Gerrak ez du nehor saihesten". Finean, oihalezko aterpeen pean dira orain kasik gazatar guziak: "Oihal-etxeak eta jende deprimitua, besterik ez dago", dio idazle batek *Offrandes* (Eskaintzak) film laburrean.

GAUA INFERNU

Umeak. Umeak ere ageri dira anitz. Gaua infernu dute Gazako haurrek eta ez dute lorik hartu nahi, lo zeudela erori zitzaielako bonba bat gainera, familiakoak betirako eramanda. *Farah & Miriam* sorkuntzako protagonistak ama, ahizpak eta ttantta galdu ditu bonbapean, ttantta hondamendien artetik sekula ezin izan dutela atera. Bere lagun batekin ageri da ibilki, behin etxe izan zuen harri metaren gainean. Gogoan iltzaturik duen arkitekturari segi, badabil izandako hura deskribatzen: "Begira, hemen nuen ganbera". Berea orokortu eta ondokoa dio ttipiak: "Gure buru osasuna xehatua da". *Peau douce* (Larru ezti) animazioan ere umeen traumak ditugu nagusi. Umeen gorputz atal ezberdinetan beraien izenak idazteko ohitura harturik dute gurasoek, bonben pean kausituz gero, esku artean dutenaren identitatearen berri jasotzeko sokorriek. Marka horiek lanjerra eta drama oroitarazten diote

Proiektzio oro argazkia hartu eta
Gazako zinegileei bidaltzen diete,
"jakin dezatela beren sorkuntza
ikusita dagoela,
jakin dezatela ez direla ahaztuak"

istorioko umeari, gauaren erdian erori daitekeen bonbaren abisutzat duelako. Ezin lokartuta dagoela, ondoan daukan anai ttipiari ezabatzen dio besoan idatzitako izena: "Kentzen dizut lasai lo egin dezazun. Badakit sensibleria zarela eta amets gaiztoak saihestu nahi dizkizut". Ipuinen, kantuen zein dantzen bidez, haur horiei irria atxikiarazteko eginbeharrean dabilzanen berri ere badugu. Horien artean dira *Non* (Ez) film laburreko musikariak. Beraingana doa Hana Eleiwa ekoizlea, hain justu, heriotzaz eta minaz hitz egin beharrean, poza eta esperantza irudikatzeko. *Bihar ahaztuko ditugu krisiak, bihar berriro izanen dugu irri ederra aurpegian* errepika

ozenki kantatzen dabilta, eta finean, sorkuntzako pasarterik tristeneetarikoa dugu, palestinarrentzat etorkizun airos bat irudikatzea ezinezkoa balitzaigu bezala. Baina, beraiek irria dute aurpegian, eta pareko haurrek ere bai. Baliteke hori izatea bizinahia. Edo duintasuna..

OFF-EKO AHOTSA, ARMAIRU BARNETIK

Israelen hegazkinen eta droneen arrabotsa da entzuleari gelditzen zaion osagaia. Alta, soinu parasito hori arintzeko ariketa samurra ohartarazi du Nikolovek: "Droneen soinua Gazako soinubanda da. Gau eta egun dute etengabeko burrunba hori. Ukandako bideoetan ez zegoen bakar bat hegazkin edota drone soinurik gabekoa. Filmak entzungarri izateko sekulako garbiketa egin behar izan dugu postproduktzio fasean". Gauza bera off-eko ahotsentzat, zinegile batek bidea asmatu, guztiei pasa zieten truko: armairu batera sartu, bururdikoz eta estalgiz estali. Horrela bakarrik lortu dezakete gerra soinurik gabeko soinua.

Nola ez, kamara, mikrofono ala bes-telako filmatzeko materialik ezin izan zieten bidali Gazara eta bertan zuten apurra batu eta elkarri prestatuta grabatu zituzten sorkuntzak. Kanpora bide-

MASHARAWIFILMS

ratzearena ere desafio zaila izan zuten: Israelek Gaza munduaz mozturik due-lako, internet bidez pasa behar izan zituzten ekoizpenak, eta ospitaleetara edo kazetarien lantokietara hurbildu behar izan zuten konexio hobea kausitzeko. "Horrek erran nahi du bonba arrisku handiko guneeetan egotea. Zinegileek bizirik segitzen dutela erran dizuet, baina santza kontu bat da. Kasu batzuetan bertan egon eta bizpahiru orenen buruan bonbardaturik zituzten gunek".

"Masharawi 24 ordu 24ren gain pasatzen zituen bertako berriak entzuten, arabiarrez baita hebrearrez ere, Ga-

zan gertatzen zenaren mapa bat osatu nahian, filmatzerakoan bonbardaketak saihesten saiatzeko". Estresaz eta beldurrez betetako sorkuntza izan da. Noizbehinka gelditu behar izan zituzten filmaketak, lan taldeko batek bere hurbileko bat galdurik. *Taxi Wanissa* film laburrak, hain justu, hori kontatzen digu, ipuinaren haria moztu, kamera bere aldera itzuli eta bere senide baten heriotzaren berri emanez jartzen diolako bukaera osaturiko kontakizunari.

Baina, internet mozketen gainetik eta bonben azpitik, osatu dute *From Ground Zero*, eta mundu mailan zabaltzen da-

biltza –hamabost hizkuntzetara itzulita dago, frantsesera eta gaztelerara barne-. Proiektzio oro, argazkia hartu eta Gazako zinegileei bidaltzen diete, "jakin dezatela beren sorkuntza ikusita dagoe-la, jakin dezatela ez direla ahaztuak". Bigarrena sortzen dabiltzala ere jakitera eman du Nikolovek. Zinegile berak dabilta lanean, baina aldi honetan film er-tainak dituzte bidean. Lehen filma hasi zutenean 25.000 hildako ziren, bigarre-na bidean dutela, bikoiztu egin da kopu-rua. Urte bat pasa da bien artean. Film bat baino gehiago da *From Ground Zero*, autopsiarako froga ikaragarria ere da. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

zinkunegioptika.com

Laura Nikolov

Ekoizpenaren koordinatzailea

"ARTXIBO-DOKUMENTUAK DIRA, BETIRAKO GELDITUKO DIRENAK"

Gaza barneko errealitateen berri dakar *From Ground Zero*-k.

Rashid Masharawik bultzatutako proiektua da. Bera gazatarra da, bere familia guzia du Gazan. Urriaren 7aren biharamunak ikustearekin, laster ohar-tu ginen gazatarren hitza ez zela entzuna, zenbaki hutsak zirela, eta horregatik nahi izan dugu istorioak kontatzeko aukera sortu. Gaza barneko hitza kanpora aterarazi dugu eta aurpegiak eta biziak jarri dizkiegu zenbaki horiei. Biziki berezia da, zinegileek beren biziaz erakutsi nahi izan dutena jaso dugulako, eta aldi

Hastapenean baino zailtasun gehiago dugu filmetako kideak non diren jakiteko. Astez aste mehatzen ikusten ditugu

berean, artxibo-dokumentuak direlako, garai horri buruzko testigantzak dira,

betirako geldituko direnak. Rashidek dioen gisara, beraien eta hurbilekoen biziak salbatu nahian dabiltzala, beren historia salbatu nahian gabiltza gu.

Urte bat pasa da grabaketetatik, eta dramak berdin dirau. Nola ikusten dituzue zinegileak?

Egoera ez da batere erraza, ahumanoa da Gazako errealitatea. *Sorry Cinema* film laburrean erraten du, baina Gazan suerteak egiten du bizirik segitzen duzula. Emozionalki eta psikologikoki ez dira batere-batere ongi, denak dira hondatuak. Gosete handia bada, dena dute eskas. Su-etena arte bazuten filmean ageri den dinamika hori, menia etorri arte irauteko borondate hori; baina su-etena hautsiz geroztik, egoera biziki-biziki konplikatu zaie. Hastapenean baino zailtasun gehiago dugu non diren jakiteko. Astez aste mehatzen ikusten ditugu. Batzuk izugarri eri egon dira, baina bizirik segitzen dute. Bizirik badira ere, gaizki dira. Gazan ezin duzu ongi izan, ezinezkoa da. Baina, aldi berean, esperantzari eta biziari lotzeko duten gaitasuna ikusita, pentsatzen dut ez digutela dena erraten. Biziki duinak dira eta duintasun hori ageri da filmean.

Nazioartea isilik dabil. Horri begira zer sentitzen duzue zuek, Rashid Masharawi eta zu zuek?

Hasteko, haientzat iraun behar dugu guk. Hori zor diegu. Baina, egia da zai-

MASHARAWIFILMS

Laura Nikolov, Rashid Masharawi-ren ondoan.

LES INROCKS

la dela, ezintasun sentimendu handia dugu. Bigarren film baten egiteko erabakia hartu dugu, lekukotasunak aterarazten segitzeko. Aldi berean, *From Ground Zero*-ren emanaldietan egoten gara eta ikusten dugu jendea badela proiektzioetan. Publikokoek beraiei ezintasun sentimendua partekatzen digute ere, baina, jakin behar dute hor izate hutsa biziki inportantea dela. Proiektzio guzien berri ematen diegu zinegileei, ikus dezaten ez direla bakarrik. Filmak bide luzea egin du eta poza eragin die. Oscar Sarietarako hautatua izana gauza handia izan zen beraientzat, entzunak izanaren sentsazioa zutelako.

Oposiziorik ukan duzue bidean?

Bidea moztu gabe ere, existitzen ez bazina bezala egiten duten horien jarrera da oposiziorik bortitzena. Nire ustez egitasmo ikaragarria da *From Ground Zero*, eta ez dugu ulertzen nolaz festibal batzuek ez dioten arretarik bideratu, hain justu, baldintza gogorretan egindako pelikulak argiratzea delarik haien zeregina. Adibidez, Cannes Festibalak

Ezin jakin hilik ala bizirik segituko duzun Gazan, beraz horrela kokatzen dira: hiltzekotan, behintzat zerbait kontaturik hil nazatela

erabateko *blackout*-a egin digu. Baina, bestelako oposizioei buruz, ez dugu intimidaziorik jaso, ez bada AEBetan momentu batean bideraturiko aurkako kanpaina.

Bigarren filmari begira ez zarete beldur? Israielek presio gehiago jarriko duelakoan edo bonben jomuga izanen zaretelakoan?

Gisa horretako presioen berri ez digute helarazi Gazatik. Haatik, badakit orain arte Rashidek [Masharawi] nahi izan dituelarik grabaketak gelditu, beraiek ziotela ezetz, aitzina segitu nahi zute-

la. Dena dela, ezin jakin hilik ala bizirik segituko duzun Gazan, beraz horrela kokatzen dira: hiltzekotan, behintzat zerbait kontaturik hil nazatela.

Zinemagintzan duten lehen esperientzia izan da batzuentzat, eta gustatzen zaiela deskubritu dute. Bizi dutena adierazteko, erakusteko eta partekatzeko kamerak duen botereaz jabetu dira. Naturalki egin da bigarren filmerako jauzia eta zinegile berekin segitzen dugu, beste istorio batzuk dituztelako kontatzeko.

Eta nola doa Palestinako zinegintza?

Finantzamenduei eta sariei dagokionez, 2023ko urriaz geroztik ikusten duguna da ondoko filmei bideratuko zaizkiena: erbestealdian diren palestinarrez mintzo direnak, Palestinan filmatuak ez direnak eta koproduktzioa dutenak, finean, bi begirada ukanik justuagoak izango balira bezala. Bilakaera hori begi-bistakoa da. Bestalde, zulo bat egonen da film palestinarren ekoizpenean, ez delako, behintzat Frantziaren eta Alemaniaren partetik, ia finantzamendurik egon 2023ko urriaz geroztik. ●